

แนวปฏิบัติที่ดี/สาระสำคัญ

กิจกรรมสรุปสถานการณ์ปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิในจังหวัดพิษณุโลก
โดย คลินิกกฎหมายนครสวรรค์เพื่อสิทธิมนุษยชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก
สำนักงานปกครองจังหวัดพิษณุโลก และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เมื่อวันศุกร์ที่ 16 ธันวาคม 2565 ในรูปแบบออนไลน์

องค์ความรู้ในการเสวนา ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะการทำงานเพื่อรวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - LA (learning are) ในงานให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย (legal aid) แก่บุคคลที่มีปัญหาการรับรองสถานะบุคคล

1. แนวทางการจัดการปัญหาสถานะบุคคลในจังหวัดพิษณุโลก

จากการทำงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 สิ่งที่สำคัญของการทำงานของคณะทำงาน คือ

- 1) มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน
- 2) มีแผนงานการทำงานที่ชัดเจน
- 3) มีทีมงานและคณะทำงานในการให้คำปรึกษา รวมทั้งเครือข่ายการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
- 4) มีเครื่องมือในการทำงานและให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ

แต่ทั้งนี้ เนื่องจากมีนโยบายในการจัดการปัญหาด้านสถานะบุคคลและการพัฒนาสิทธิในสาธารณะ หรือเรื่องสัญชาติมีปัญหาในภาคปฏิบัติค่อนข้างมากและมีความยาก ซึ่งต้องยอมรับว่ามี หนังสือสั่งการ นโยบาย หรือการจัดการที่ดี อันเป็นแนวคิดดีๆ มากมาย แต่ในการทำงานมันมักจะติดขัดในแง่ของการปฏิบัติการ ในเรื่องของสำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่ เรื่องของทรัพยากรบุคคล องค์ความรู้ต่างๆ ทำให้การเข้าไปจัดการปัญหาทำได้ค่อนข้างยาก นอกจากนโยบายที่เราพยายามผลักดันแล้วก็ออกมามากมายแล้ว เราต้องให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาในระดับพื้นที่ในตอนนี้อย่างไร จะทำอย่างไรให้พื้นที่นี้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชาวบ้านเข้าไปไม่ถูกปฏิเสธ ชาวบ้านเข้าไป เจ้าหน้าที่สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ชาวบ้านเข้าไปแล้วได้รับการยื่นคำร้องแบบถูกกฎหมายและไม่มีคนคิดกีดกัน

ทั้งนี้ ด้วยสถานการณ์โควิด 19 ก็เป็นอุปสรรคประการหนึ่ง แต่ก็นับเป็นโอกาสให้คนทำงานในจังหวัดพิษณุโลกจะสามารถผลักดันให้เกิดกระบวนการตรวจ DNA โดยโรงพยาบาลหรือศูนย์ในพื้นที่ใกล้เคียง และใน ส่วนคนทำงานในจังหวัดเชียงราย ณ อำเภอแม่ฟ้าหลวง อาจจะมีการส่งตัวอย่างเลือดมาประสานตรวจร่วมกัน ได้ กรณีนี้จึงเป็นการจัดการคนไร้ที่พึ่งที่มีรากเหง้า ซึ่งเป็นงานสร้างต้นแบบที่ดีในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาสถานะบุคคลในจังหวัดพิษณุโลก

1. ควรจะต้องจัดอบรมให้ความรู้ด้านสถานะบุคคลแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยให้ผู้ที่ทำหน้าที่เรื่องของการดูแลการรับเรื่อง ท่านต้องทำตรงนี้โดยไม่ต้องมีงานอื่นมาแทรกแซง ให้ท่านได้เรียนรู้ ได้เข้าใจถึงกฎระเบียบ เพื่อจะได้ทราบถึงวิธีการแก้ไขปัญหาของแต่ละกรณีๆ ได้อย่างถูกต้อง

2. ควรผลักดันและติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมการปกครอง ในการรับรองความเป็นคนไร้รากเหง้า ไปจนถึงการที่งานรับรองสถานะบุคคลให้เป็นงานประจำ หรือไม่ให้เป็นงานที่ถูกลืมนิ่งทำให้เรื่องที่มีกฎระเบียบที่ชัดเจนเกิดปัญหาความล่าช้า

3. กรมการปกครองควรจัดสรรงบประมาณของการตรวจ DNA เพิ่มมากขึ้นให้เพียงพอกับความ ต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่

2. การจัดเรียนการสอนวิชากฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย นเรศวร

ในมุมมองของนักวิชาการที่ทำงานด้านกฎหมายเห็นว่า คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร สามารถ ตั้งเป็นหน่วยวิจัยเรื่อง “คนไร้ที่พึ่ง” ได้อย่างดี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ทำงานในเรื่องคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งประกอบด้วย ทั้งคนมีรากเหง้า และคนไร้รากเหง้าในจังหวัดพิษณุโลกในการเสวนาครั้งนี้่น่ายินดีที่ผู้ร่วมเสวนาหลายท่านเป็น เจ้าหน้าที่ในอำเภอต้นแบบที่ทำงานเรื่องคนไร้ที่พึ่ง เพราะจะเป็นโอกาสดีในการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนวิชากฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล

1. ควรมีหลักสูตรเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาสถานะบุคคล เช่น จัดหลักสูตรหรือหนังสือแบบ ออนไลน์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ เป็นข้อแนะนำหรือแนวทางการแก้ปัญหาเรื่องสถานะบุคคล ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้ที่ยังมีปัญหาด้านสถานะบุคคล
2. ควรทำสื่อการเรียนการสอน หรือสื่อที่เป็นวิดีโอ หรือสื่อในรูปแบบมัลติมีเดียต่างๆ ในการให้ความรู้ กับชุมชนและเจ้าของปัญหาให้มากขึ้น เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผู้จัดทำ นางอภิญญา ชุณหะทีพากร
หน่วยบริการวิชาการ